

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, İçişleri Bakanı Sayın Süleyman SOYLU tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 29.08.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

Demokratik toplumun en önemli kriterlerinden biri olan barışçıl toplanma ve gösteri özgürlüğü hakkı aynı zamanda ekonomik çıkarların savunulmasından siyasi fikirlerin ifadesine, sanatsal faaliyetlerde bulunmaktan adaletsiz uygulamalara tepki göstermeye kadar uzanan sivil, ekonomik, politik ve sosyal hakların tanınması, uygulanması ve savunulması için kullanabilecek bir araçtır ve uluslararası hukuk koruması altındadır. Barışçıl gösteri hakkı, uluslararası sözleşmelerde ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğü hakkının ayrılmaz bileşeni olarak değerlendirilir ve güvence altına alınır. Barışçıl toplanma ve gösteri hakkı kamuya açık alanlar da dahil olmak üzere tek başına veya başkalarıyla birlikte barışçıl toplanma, protesto, grev, oturma eylemi, gösteriler vb. düzenleme ve bunlara katılma hakkını içerir. Nitekim bu hak aynı zamanda anayasal güvence altında olup 2911 Sayılı yasada yapılan çeşitli değişikliklere rağmen demokratik kriterlere yaklaşamadığı gözlemlenmektedir. Ayrıca bunun yanı sıra yasal zeminde nispeten düzenlenen bu hakkın uygulamada tamamen yok sayıldığına ve bilhassa OHAL dönemi sonrasında yasaklamaların giderek artışına şahit olmaktayız. OHAL dönemi sonrasında il valilikleri herhangi bir toplumsal gündemi gerekçe yaparak 30 günlük eylem etkinlik yasağı getirmektedir. Valiliklerin dayanak olarak aldığı 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'nın 17'nci maddesindeki, 'Bölge valisi, vali veya kaymakam, milli güvenlik, kamu düzeni suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya

başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı geçmemek üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması halinde yasaklayabilir' hükmüne göre dahi bakıldığında bu uygulamanın keyfiyete dönüştüğü açıktır. Madde metninde dahi valilerin yetkisi belirli bir toplantı ile sınırlandırılmış olduğu halde valilerin tüm toplantıları yasaklama kararları verdikleri gözlemlenmektedir. Yani uygulamada esasen demokratik kriterlere örtüşmeyen yasa metni dahi geniş yorumlanarak keyfi bir biçimde yurttaşların toplanma hakları yasaklanmaktadır. İşbu yasaklar kapsamında yurttaşlar gözaltına alınmakta ve idari para cezası yöntemi ile düşünceleri ifade hürriyetleri kısıtlanmaktadır. Bu uygulama Diyarbakır-Mardin-Van illerinde belediye başkanlarının görevden alınarak yerlerine kayyım atanması ile çeşitli illerde uygulanmaya başlanmıştır. Diyarbakır, Mardin ve Van Büyükşehir Belediye Başkanları'nın görevden alınmaları nedeniyle, çeşitli yasadışı eylemler gerçekleştirilmesi ihtimali gerekçe gösterilerek, Muğla il sınırları içinde "... yapılması muhtemel yürüyüş, basın açıklaması, oturma eylemi, çadır kurma, stant açma, bildiri dağıtma, protesto ve benzeri türdeki tüm açık alanlardaki etkinliklerin 21 Ağustos 2019'dan 31 Ağustos 2019 saat 23.59'a kadar yasaklanması ve eylem ve etkinliklere katılmak üzere ilimize geleceklerin ilimize girişlerinin yasaklanmasına..." karar verilmiştir. Bahse konu yasaklama kararı sadece Muğla'da yaşayanları değil, il sınırları dışındaki yurttaşların Muğla'ya girişlerinin de yasaklanması dolayısıyla çok geniş bir yurttaş topluluğunu ilgilendirmektedir. Yine işbu karar kamuya da açıklanmamış, HDP Datça ilçe teşkilatına teslim edilmiştir. Benzer uygulamaların diğer illerde de söz konusu olması ifade hürriyetinin topyekün askıya alındığının izahıdır.

Bu bağlamda;

- 1) Vilayetlerde toplantı ve yürüyüşleri belli bir süre ile yasaklanması yönünde bir genelge yayınlamış mıdır? Şayet böyle bir genelge mevcut ise kapsamı nedir?
- 2) Muğla ili için verilen karar benzeri kararların alındığı başka iller var mıdır? şayet var ise hangi illerde benzeri kararlar alınmıştır?
- 3) Alınan kararın şehre dışarıdan girişleri de kapsamasının izahı nedir? Ülkede ilan edilmemiş bir olağanüstü hal mi vardır?
- 4) Kararın valilik internet sitesinde yayımlanmamış olmasının gerekçesi nedir?
- 5) Bu karar neden HDP ilçe teşkilatına tebliğ edilmiştir? İşbu yasaklama kararı yalnızca HDP mensupları ve sempatizanlarını mı kapsamaktadır?
- 6) Valiliklerce alınan toplantı ve gösterilerin yasaklanmasına dair kararlar Anayasa ve uluslararası sözleşmelere aykırı değil mi?
- 7) Anayasaya aykırı yasaklama kararları alan valiler için adli ve idari işlem yapılacak mıdır?

- 8) Bu uygulamalar olağanüstü hal uygulaması olduğuna göre, olağanüstü hal kararı alınmış vilayet var mıdır? Şayet OHAL kararına konu bir vilayet yok ise bu uygulamanın dayanağı nedir? Dayanağı olmayan bu idari işlemlerin sorumlusu kimdir? İçişleri Bakanı olarak valiliklere bu talimatları siz mi veriyorsunuz?
- 9) Hak ve özgürlükler somut ve yakın bir tehlike olmadığı müddetçe kısıtlanamaz iken valilikler neden olasılıkları gerekçe göstererek keyfi bir biçimde kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlamaktadırlar? Bu yetkiyi nerden almaktadırlar?